

Titel: III.

Citation: "III.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r02-shoot-chptrd1e7679/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

nemsnittet af de nævnte Aar vilde tilfalde Underretter og Landretter**). Ved de i Overensstemmelse hermed paa nedenstaaende Table optagne Angivelser af de borgerlige Landretsagers Antal maa dog erindres, at der ikke har kunnet tages Hensyn til den Afgang, Lovudkastet om den borgerlige Retspleje aabner Partene til udenfor de almindelige Regler at vedtage Underretsbehandling dels umiddelbart (§ 8) dels middelbart gjennem Vedtagelse af Ekstraproces (§ 2 e), samt at der i det øjgivne Antal Landretsager yderligere vil fragaa et — dog forholdsvis ubetydeligt — Antal Sager angaaende Servituter og partielle Brugsrettigheder (§ 2 c), hvorefter nærmere statistiske Oplysninger faaves. Paa den anden Side maa det tages i Betragtning, at Antallet af borgerlige Domsager i det Hele vil medtage en ikke ubetydelig Forøgelse efter det nye System dels derved, at endel Retstrætter, der for Tiden stude deres Afgjorelse under den offentlige Skiftebehandling ved Skifteretten som første Instans, ifølge Lovudkastet om den borgerlige Retspleje for Fremtiden skulle udfilles af Skiftet og behandles som selvstændige Domsager, dels fordi Umvildiggjorelsesager efter det nævnte Udskift fra Lovligheden ere henlagte til Domsstolene. Disse Forandringer ville medføre en Forøgelse saavel af Landretsagerne som af Underretsagerne Antal. Derimod der herfra samt fra de øvrige Omstændigheder, som af de ovenfor anførte Grunde maa lades ude af Betragtning, stiller Forholdet efter Gjennemsnittet af de ovennævnte Aar (1866—70 for Strafferetsplejen, 1868—72 for den borgerlige Retsplejes Vedkommende) sig saaledes for de enkelte Landretsredsde:

Landretsredsde Navne.	Den borgerlige Retspleje*).		Strafferetsplejen.	
	Doms- sager.	Underrets- sager.	Sager uden Skiftebe- handling.	Skifte uden Skiftebe- handling.
Den nordjyske Landretsredsde	528	5460	1556	4276
Den sydjyske Landretsredsde	160	1386	513	812
Den fynske Landretsredsde	173	1049	402	1396
Den nordjyske Landretsredsde	215	1520	488	801
Den mellemjyske Landretsredsde	149	1094	332	730
Den sydjyske Landretsredsde	316	1963	463	981

III.

Underretter.

Om Underretternes Virkefreds handles i §§ 24—25. Hvad angaar disse Retters Virksomhed i den egentlige Retspleje, henviser § 24 til de i Lovens om den borgerlige Retspleje og Strafferetsplejen givne Bestemmelser. Da den nærmere Begrundelse af den i saa Henseende truffne Ordning som følge heraf er optaget i Motiverne til de tvende Lovudkast om Retsplejen, skal det paa dette Sted kun bringes i Erindring, at den nævnte Side af

*) Til Underretsager er foruden Sager under 400 Kr. og Brevsager ogsaa henregnet alle hidtilværende private Lovsager. Skjendt Lovudkastet om den borgerlige Retspleje ikke har optaget det skitsevære Bered, vilde nemlig saagodt som alle beredende indkomne Tilfælde i Behold til forstjellige Kompetencebestemmelser i Lovudkastet om Retsplejen disse Underretsager. Men Underretter gjælder dette om det meget store Antal private Lovsager, der gaa ud paa Straf, og som følge heraf falde ind under Strafferetsplejen, og hvad angaar de Tilfælde, som horefter blive tilbage for Lovsagerne, vil det i al Fald være en saadan Undtagelse, at de ikke enten som Sager under 400 Kr. eller som Aliminations-sager tilfalde Underretten.

*) Derved er dog — som det allerede fremgaar af ovenstaaende Bemærkninger — saa meget til den Side af den borgerlige Retspleje, med hvilken Underretten kan gøre som første Instans, nemlig de borgerlige Domsager, ikke til de øvrige under den borgerlige Retspleje horende Forretninger som Røgsforretninger og Skifteforretninger m. m., der i første Instans udelukkende tilfalde Underretten.

Underretternes Virksomhed ikke blot omfatter Paakjendelse i første Instans af de Domsjager, som særligt ere henlagte til dem, samt Forundersøgelsen i Strafferetsplejen og de andre akcesforfattede Retshandlinger, der ifølge Lovudkastene om Retssplejen ere henlagte under eller henvises til dem, men endvidere Stiftsforvaltning og Fogedforretninger, herunder tungtunge Auktioner indbefattede. Hvad derimod frivillige Auktioner angaar, forudsætter Lovudkastet om den borgerlige Retsspleje, at disse ikke for Fremtiden skulle vedblive at være Retshandlinger.

§ 25 henlægger til Underretterne endel Forretninger, der vel maa erkendes efter deres Natur at ligge udenfor den egentlige Retsspleje, men som det desnaagtet af forskellige Henfigtsmæssighedsbetrækninger er fundet utilraadeligt at udfille fra Underretternes Virkefæde, hvorefter man i Overensstemmelse med de ældre Udskift er gaaet ud fra, at det ikke er uretferdigt med Grundlovens § 71 ved Gjennemførelsen af Retssplejens Adskillelse fra Forvaltningen at foretage de enkelte Væbninger, som efter de forhaandenværende Forhold maa anses for ondfælige. Forrigt ere de i § 25 omhandlede Funktioner indbyrdes af meget forskjellig Art og derfor ikke egnede til i det Hele at undergives samme Behandlingsmaade. Noget af disse Forretninger maa efter den bestaaende Ret — som Kommissionen for saa vidt har anset det for rigtigst at opretholde — anses for judicielle Handlinger, der som saadanne kun kunne tilfidesættes eller forandres af overordnet Ret. Dette gælder saaledes om Eftersættelsesforretningen og de Retshjælperens ved Lov af 23de Januar 1862 angaaende Tiendevedertagets Berigtigelse paahvillende Forretninger. Derimod ligge de Retshjælperens ved Lov af 30de December 1858 § 2 paalagte Funktioner som Formænd i Landvæsenkommissionerne efter Udskiftets Forudsætning ligesom efter den gjældende Ret udenfor det judicielle Omraade. Men da Landvæsenkommissionerne ved Behandlingen af de til dem henlagte Sager ere bundne til Former, der i høj Grad ligne de judicielle, og desuden ere udrustede med en Myndighed, som ellers i

Reglen forbeholdes Domstolene, er det formentlig naturligt, at Formandskabet i disse Kommissioner forbliver hos Retshjælperene.

Ved § 25 Lit. d er der udenfor Kjøbenhavns Stadsrets Omraade til Underretternes Virkefæde endvidere henlagt de ved Lov af 26de Mai 1868 om Umyndiges Midlers Forvaltning, § 7, ifr. Beskjendtgj. af 11te Mai 1869, og ved samme Lov § 10 til Stiftsretterne henlagte Forretninger. Af disse ville dog Spørgsmaal om Umyndiggjærelse og om Anordning af fast Lovværgeemaal for Unger ifølge Udskift til Lov om den borgerlige Retsspleje 6te Afsnit Kapitel V blive egentlige Domstolsjager. Heril sigter det i Slutningen af Lit. d tagne Forbehold. Den tilbageblivende Del af de nævnte Forretninger vil vel ogsaa under den nye Ordning bevare en rent administrativ Karakter, men skjønt dog ikke at kunne henlægges til Politivirksomheden, hvorefter den staar i en naturlig Forbindelse med Underretternes Virksomhed i andre Retninger. Som allerede bemærket gælder denne Ordning dog ikke for Kjøbenhavns Stadsrets Omraade; for dets Vedkommende ville de nævnte Forretninger formentlig henfigtsmæssigt kunne overtages af de Myndigheder, som hidtil have varetaget dem for Kjøbenhavn alene.

Hvad angaar Notarialforretninger, har det været under Overvejelse i Kommissionen, om der er Grund til at lade det forblive ved den hidtil bestaaende Ordning, hvorefter disse Forretninger ere henlagte til egentlige Statsembedsmænd, eller om det maatte være rigtigere, at deres Udførelse — selvfølgelig under fornødent offentlig Tilsyn — overlades autoriserede Hveringsdrivende, der da skulde henvises til at søge Vedertaget for deres Virksomhed i de for Notarialforretningerne fastsatte Sportler. Fra det sidstnævnte Synspunkt har det navnlig været Gjenstand for Drøftelse, om Notarialforretningerne maatte kunne overdrages visse dertil særlig autoriserede Sagsførere. Ved en saadan Ordning er der imidlertid fundet væsentlige Betænkeligheder. At Notarens Stilling, hvis Gjenkommelighed ligger i den til hans Ve-

vidneser knyttede offentlige Troværdighed, forenes med en Vietsomhed, som efter sin Natur er bestemt til ensidig at tjene en Partis Interesser, maa ikke blot fra et principielt Standpunkt anses for en mindre naturlig Ordning, men vil ogsaa kunne medføre praktiske Ulemper af ikke uvæsentlig Betydning, idet der let vil opstaa Kollisioner mellem de af en saadan Dobbeltstilling flydende Pligter. For at modvirke disse Ulemper vilde det i al Fald være nødvendigt i Løven at optage Forbud imod, at Noget udførte Notarialforretninger angaaende de Anliggender, i Anledning af hvilke han tidligere har ydet den ene af Parterne sin Vistand som Sagfører, og omvendt. Men selv med et saadant Korrektiv vilde det vistnok være vanskeligt at undgaa Kollisioner og overhovedet at opretholde den almindelige Tillid, hvorpaa Stillingen som Notarius gjor Kraav, jaameget mere som det ikke kan undgaaes, at Udstrækningen af lige Forbudsbestemmelser altid bliver noget tvivlsom og usikker. Kommissionen har derhos ikke kunnet se bort fra den Kjendsgjørelse, at man andelsfæds, hvor Sagfører- og Notarvirkomhed har været forenet, nu i Kraft af Gefaringsens Vidnesbyrd synes at være kommet til den Anskuelse, at dette ikke er ønskeligt. I Tyskland, hvor en Forening af disse Funktioner i lang Tid har været den almindelige Ordning udenfor de Territorier, hvor den oprindelig franske Ret gjælder, har saaledes den almindelige Mening i de senere Aar med stor Bestemthed udtalt sig for, at de, ligesom i Frankrig, bør afvikles. Naar denne Grundsetning skal fastholdes, vil det imidlertid efter vore Forhold neppe være muligt at tilvejebringe en fyldestgjørende Indretning af Notarialvæsenet paa Grundlag af den ovenangivne Betragtning af Notarerne som offentlig autoriserede Røttingsbrevende. At en saadan Ordning har kunnet gennemføres i Frankrig, finder sin Forklaring i den særegne Udsvilling, Notarialvæsenet har faaet ifølge den franske Lovgivning, som tillægger alle notarialiter attesterede Dokumenter Originalitet og overhovedet udstrækker Notarernes Virkefæds langt udover de Grænser, vor Ret affikler i saa Henseende. Derimod er det uantageligt, at der hos os — bortset fra Kjøbenhavn —

skulde kunne findes et tilstrækkeligt Antal Mænd udenfor Sagførerstanden, som vare egnede og derhos villige til at overtage Udførelsen af Notarialforretningerne imod at oppebære de dermed forbundne Spøttler*). Selv om man gaar ud fra den Betragtning, maade, at Funktionen som Notarius efter sin Natur i og for sig ikke er en Embedsgering, synes dog herefter praktiske Grunde at tale for hos os at blive faaende ved en Ordning, der i Lighed med vor nuværende Ret henlægger Notarialforretningerne til egentlige Statsembedsmænd. Om at oprette særlige Statsembeder for disse Forretninger vil der imidlertid efter Forholdene udenfor Kjøbenhavn ikke kunne være Tale, allerede af finansielle Grunde, og Spørgsmaalet indskrænkes derefter til, om Notarialforretningerne skulle henlægges til Politimestrene eller til Underretterne. Af Hensyn til den Betydning, det har, at Notarius er en retsfædig Mand, har Kommissionens langt overvejende Flertal anset det for rettest at gaa den sidste Vej, hvorved endnu bemærkes, at Gjenemførelsen af den saaledes foreslaaede Ordning vil lettes ved den i Udførelse forudsatte Organisation af Underretterne, jfr. nærmere, det Følgende. At der med Hensyn til Underretternes Udførelse af de heromhandlede Forretninger kan finde Besværing Sted til Landsretten, er omtalt ved § 11. Som allerede ovenfor antydet vil der for Kjøbenhavns Bedkommende være særlige Hensyn at tage i Betragtning ved Notarialvæsenets Indretning. Den nærmere Fastsættelse af dette Forhold har man derfor troet at burde henvisse til særlig Anordning.

Med Hensyn til den nærmere Organisation af Underretterne skjelner Udførelsen især mellem Kjøbenhavn med tilhørende Landdistrikt og det øvrige Land.

Hvad den Kjøbenhavnske Retsteds angaar, har det været Hensigt for Overvejelse i Kommissionen, om der er tilstrækkelig Grund til for den at oprette en særlig Underret, eller om det maa anses for hensigtsmæssigere at

*) Disse have i de fleste Jurisdiktioner udenfor Kjøbenhavn ordentligvis kun udgjort 100—200 Nr. særlig.

forene den kjøbenhavnske Underret med den nordjællandske Landsret til een fælles Domstol, saaledes at dennes Medlemmer stilletis som Enkeltdommere overtog de Forretninger, der ere henlagte til Underretterne. At en saadan Forening, der tildels har et Forbillede i den hidtil bestaaende Lands- Døer- samt Hof- og Stadsret, skulde gjøre en Besparelse mulig, kan vel ikke antages. Thi det vilde vistnok vise sig nødvendigt at give den fælles Domstol et ligesaa stort Antal Medlemmer som det, der udkræves til at besætte den nordjællandske Landsret og Kjøbenhavns Stadsret som adskillte Retter. Derimod kan for den omhandlede Forening anføres, at den vil give Rettens Medlemmer Vejlighed til at vinde en flersidig Erfaring, der ikke kan antages at være uden Betydning for deres Embedsrettsfomhed i det Hele. Det langt overvejende Flertal af Kommissionens Medlemmer er imidlertid af den Formening, at Medlemmerne ved de toende Rettens Forening under det nye System vilde være overvejende. Navnlige maa det ansees for ueftigt, at Medlemmer af samme Ret megetvis danne Paaanførtaants for hinanden. En saadan Ordning vil ikke blot hyppig foranledige Inhabilitet i Landsrets/afdelingerne, men ogsaa svælle Rettens Stilling overfor Befolkningen, der altid vil være tilbøjelig til at anse Paaante til Kollagaer for mindre virksom. Man har derhos ikke kunnet lade ude af Betragtning, at det neppe vilde være overkommeligt for en enkelt Mand paa fplbeskjærende Maade at udføre Formandsforretningerne ved en Ret med saa omfattende og forskelligartet Virksomhed som den, en Forening af den nordjællandske Landsret og Kjøbenhavns Stadsret vilde have til Folge. I begge de nævnte Henseender vilde Forholdet i Virkeligheden stille sig ganske anderledes end ved den nuværende Lands-, Døer- samt Hof- og Stadsret. Med Hensyn til Paaante staa alle dennes Afdelinger med en ganske enefltaaende Undtagelse umiddelbart under Højeferet, og hvad angaar Formandskabets Besærlighed maa Hensynet til den langt mere indgribende Virksomhed, der under det nye System maa kræves af Formanden for de kollegiale Retter, udelukke

en Sammenligning, selv bortset fra, at en betydelig Del af de kjøbenhavnske Underretssager for Liden er henlagt til en særskilt Ret (Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret).

Medens man af de ovenaanførte Grunde har bestemt sig for ikke at henlægge de kjøbenhavnske Underretssager til den samme Ret, der fungerer som Landsret for den nordjællandske Landsretsreds, og saaledes ogsaa for Kjøbenhavns Bedkommende i Dverensstemmelse med Udfastets almindelige Regel har holdt Underret og Landsret adskilte, er det paa den anden Side ikke fundet hensigtsmæssigt med Hensyn til Underretsfunktionernes Udførelse i det Hele at stille Kjøbenhavn under den samme Organisation, som er bragt i Forflag for det øvrige Land. Skulde denne Organisation uden nogen Bømpelse finde Anvendelse paa Kjøbenhavn, vilde det paa Grund af Forretningernes Mængde være nødvendigt her at oprette et større Antal Byretter, hver med sit særskilte Distrikt, men med samme saglige Omraade. Af flere Grunde maa det imidlertid ansees for hensigtsmæssigt at henlægge hele Byen med tilhørende Landdistrikt til een Underret med en Flersked af Kamre, saaledes at de enkelte Underretsfunktioner for hele Kredsen fordeles efter deres Bestaaenhed mellem de forskjellige Kamre. Denne Ordning har navnlig det Fortrin, at det herved bliver muligt med fuld Frihed at anvende de forhaandenværende personlige Kræfter paa den Maade, der efter de til enhver Tid foreliggende Forhold findes hensigtsmæssigt, og saaledes at bestride Forretningerne med et større Antal Dommere, end det andet System vilde kræve. I Dverensstemmelse hermed henlægges Udfastet Kjøbenhavn under en af en Formand og 12 andre Medlemmer bestaaende Ret (Kjøbenhavns Stadsret), der udfører Underretsfunktionerne gennem 12 Kamre, hvert besat med en Dommer, der behandler de til Kammeret henlagte Sager, som Enkeltdommer, se §§ 23, 26 og 27. En Undtagelse fra hidnævnte Regel indeholdes dog i § 26 2det Stykke. Her efter skal i Sø- og Handelsfager, som høre for Kjøbenhavns Stadsret, samt ved Konkursbehandling af Handlendes, Fabrikanters og Skibsbederes Veer paagjærende Kammer til-

trædes af to sø- og handelskønlige Medlemmer efter de nu ved Sø- og Handelsretten gjældende Regler, en Dødsstraf, der — som tidligere bemærket — gaar ud paa i det Væsentlige at opretholde den bestaaende Tilstand med den af de nævnte Sagers Henlægelse til Stadsretten følgende Forandring, at Formandsforretningerne overtages af det Medlem af Stadsretten, hvem paaagjældende Kammer er overdraget. — Hverledes Forretningerne skulle fordeles mellem Stadsrettens Kamre, bestemmes ifølge § 27 af Rettens Formand med Justitsministerens Billigelse. Fordelingen af de enkelte Kamre mellem Rettens Medlemmer er derimod betragtet som et indre Anliggende, hvis Afgjærelse kan overlades til Formanden efter Forhandling med Rettens øvrige Medlemmer. At der imidlertid herved maa iagttages en saadan Omgang, at de forskellige Kamre efter Udøbet af passende Tidrum omfattes mellem Rettens Medlemmer, er ferudfat som en selvfølge. Endelig er der ved Slutningsbestemmelsen i § 27 tillagt Rettens Formand Myndighed til, naar det gjøres fornødent, at overdrage et Medlem af Retten midlertidig eller i enkelte Sager tillige at udføre Forretninger i et andet Kammer end det ham tildekte.

Forjaavridt Antallet af Stadsrettens Kamre i § 27 fastsattes til 12, er man herved gaaet ud fra følgende Beregning:

Saad angaar bergerlige Domsfager, ville alle Gjødselskommissionssager og saagedtsom alle de Sager, der hidtil ved Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret ere behandlede som private Politisager*), for Fremtiden gaa til Kjøbenhavns Stadsret. Stadsrettens Kompetence med Hensyn til bergerlige Domsfager vil imidlertid blive udvidet betydeligt udover det angivne Omraade som Følge af Bestemmelserne i Udkast til Lov om den bergerlige Retsspleje § 2, der til Underretterne henlægge alle Sa-

ger indtil en Værdi af 400 Kr. angaaende private Formueretligheder, Statter, Afgifter og andre lignende Gjenstande samt endvidere uden Hensyn til Værdien Secutufager og Sager, i hvilke Grefattiproces anvendes. Hertil maa endvidere føjes den Tilværet af bergerlige Domsfager, som Inddragelsen af Kjøbenhavns Amtsradsfreds (med et Indbyggertal af ca. 63,000) under Kjøbenhavns Stadsret vil have til Folge*). Naar det nu erindres, at alene de paa Kjøbenhavn faldende Gjødselsfager under 100 Rd. og private Politisager efter den bestaaende Ordning lægge Beslag paa Gjødselskommissionen samt 2 Afdelinger af Kriminal- og Politiretten, tor det ikke paaregnes, at man under den nye Ordning kan nøjes med færre end 4 Kamre til Behandling af bergerlige Domsfager ved Stadsretten, saa meget mindre som Antallet af Gjødselskommissionssager i de senere Aar har været i stærk Stigen (fra 2539 gennemsnitlig i Aarene 1863—67 til 3187 som Gjennemsnittet for 1868—72**).

Et ligesaa stort Antal Kamre vil vistnok behøves til Baretagelse af de Stadsretten paaagjældende Forretninger i Strafferetssplejen. Foruden Forundersøgelsen i alle de Straffesager, i hvilke juridicel Forundersøgelse finder Sted, vil Stadsretten nemlig faae Paadømmelsen af det meget store Antal Straffesager, der ere henlagte til Underretterne. For disse Sagers Vedkommende er ogsaa den Tilværet, som Kjøbenhavns Amtsradsfreds vil bringe, særdeles betydelig. Da hertil endvidere kommer, at Straffesagerens Antal i de senere Aar har været i en usforholdsmæssig Stigen (for Kjøbenhavn jaaledes i 1866—70 gennemsnitlig 3487 Domsfaldte imod

*) At de hidtilværende private Politisager, forjaavridt de gaa ud paa Straf, efter den nye Ordning falde ind under Straffeprocesen, er en Forandring, hvorfra der kan hertees ved den foreliggende Underføgelse, da Behandlingen af de nævnte Sager dog ligesaa vil tilhøre Underretten.

*) Ifølge de for Aarene 1868—72 foreliggende statistiske Oplysninger var det Antallet af Amtsradsfredens (saa Gjødselsfager forsvindende i Sammenligning med disse Sagers Antal i Kjøbenhavn; men paa den anden Side udgjorde de private Politisager i Amtsradsfredens lidet over Halvdelen af de paa Kjøbenhavn faldende Sager af denne Klasse.

**) Det samlede Antal af de til Stadsretten henlagte bergerlige Domsfager vilde for Aarene 1868—72 gennemsnitlig være blevet over 4300.

2393 som Gjennemfuitstallet for 1861—65), er det kun med særligt Henhyn til den mere tilbageværende Rets, der i det nye System er antist den judicielle Forundersøgelse og Dommerens Virksomhed under denne, at man har troet at kunne gaa ud fra, at 4 kriminelle Kamre ville være istand til at bestrebe de Stadsretten paahvilende Funktioner i Strafferetsplejen.

Godt angaar Ekstretaxen, er det forudsat, at der — i Righed med hvad der for Tiden er Tilfældet — maa afgives 3 Medlemmer til denne Gren af Rettens Virksomhed. Paa den ene Side vil Andlemmelsen af Kjøbenhavns Amtsraadsrets medføre en ikke uvesentlig Forøgelse, navnlig af Dødsboernes Antal, ligesom det ikke er uden Betydning, at Anvendelsen af Ekstretaxer er indskrænket til rent ekstraordinære Tilfælde; men paa den anden Side maa den ubvide Adgang til privat Ekstret af Dødsboer, som er aabnet ved Lov af 30te November 1874 og desfra er gaaet over i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje, antages at ville medføre en ikke ubetydelig Formindskelse af Forretningerne.

Endelig maa der paaregnes mindst 1 Medlem af Stadsretten til Fogedforretninger, idet der til de Funktioner, som hidtil have paahvillet Kongens Foged i Kjøbenhavn, efter den nye Ordning vil komme dels de tilsvarende Forretninger for Kjøbenhavns Amtsraadsrets, dels for hele Retsrettsens Tvangsauktionerne, hvilke efter det gamle System ikke henregnedes til Fogedforretninger og hidtil i Kjøbenhavn ere bleve varetagne af en særlig Embedsmand, Auktionsdirektøren.

Foruden de saaledes beregnede 12 Kamre, til hvis Besættelse der er tildelt Stadsretten en Formand og 12 andre Dommere, er der til Udførelse af Skriversforretningerne ved de forskjellige Kamre samt nogle andre Funktioner af mere underordnet Betskaffenhed under Retten henlagt et Skriverskontor samt et Pante- og Brevskriverskontor (§ 26). Til Skriverskontoret, som forestaaes af en Bykriver og derhos forsynes med 12 Fuldmægtige samt det iøvrigt fornødne Kontorpersonale, er foruden

og Regnskabsassistent for Retsprotokoller (§ 29). Endvidere kunne Fogedforretninger og de til Ekstretaxeforvaltningen hørende Forretninger, forsaavidt der ikke derved bliver Spørgsmaal om Afgjørelse af Tvistigheder, efter Dommerens Bestemmelse udføres af de de paagjældende Kamre tilbedte Fuldmægtige, en Ordning, der i alt Væsentligt stemmer med den allerede for Tiden i Kjøbenhavn bestaaende Tilstand. Til Pante- og Brevskriverskontoret, som forestaaes af en Pante- og Brevskriver og iøvrigt forsynes med 4 Fuldmægtige samt andet fornødent Personale, er henlagt Høretsen af Skjode- og Pantebøgerne, saaledes at Beslutninger vedkommende Høretsen kunne tages af Pante- og Brevskriveren eller en Fuldmægtig, medens selve Ligningsregningerne og Aflysningerne foregaa ved de Kamre af Stadsretten, som behandle borgerlige Domsager (§ 28). Om den nærmere Fordeling af Forretningerne i de ovennævnte Kontorer tager Stadsrettens Formand Bestemmelse efter Forhandling henholdsvis med Bykriveren og Pante- og Brevskriveren.

Godt angaar Underretterne udenfor Kjøbenhavn (By- og Herredretter eller Herredretter), skulle disse ifølge § 31 bestaa hver af en Dommer og en Retskriver. I Nødsfald til den angjældende Ret kræver altsaa Udskiftet, at Underretten udrustes med en særlig, fra Dommeren forskjellig Retskriver. At dette i og for sig er den naturlige Ordning, vil neppe bestrides. Da Protokolstationen af Retsforhandlingerne ogsaa overfor Dommeren skal tjene til Bevis for, hvad der er foregaaet i Retten, maa der kræves en af Dommeren uafhængig Garanti for dens Paalidelighed. Af ikke ringe Betydning i saa Henseende er nu vistnok den i det nye System hændede Grundsatning om Retsforhandlingernes Offentlighed. Men selv om der kunde gøres Regning paa en stadig Interesse for og Opmærksomhed paa Retsplejen i hele dennes Udstrækning fra Befolkningens Side — hvad neppe tor forudsættes —, vilde hin Garanti dog ikke være tilstrækkelig allerede af den Grund, at Retsplejens Offentlighed selv i den nye Procédemaade ikke har kunnet gjenneføres uden Undtagelse. Navnlig fremhæves, at det har været nødvendigt

at indvømme Underfogelsesdommeren en bis-
 tationær Besejelse til under Forundersøgelsen
 i Straffesager at beslutte Retsmøders Afhol-
 delse for lukkede Døre (Udkast til Lov om
 Straffeproceduren § 79). At der her saavidt
 muligt maa være Erstatning for den ved Of-
 fentlighedens Udelukkelse bortfaldne Garanti,
 er indlysende, og denne Erstatning er det vist-
 nok naturligt at søge i en selvstændig Retss-
 kriverens Nærverelse*). Indførelsen af denne
 Institution er imidlertid ikke blot af Betyd-
 ning med Hensyn til Protokolationen, men
 vil tillige medføre den Fordel, at det kan
 undgaaes at paalægge Dommeren endel andre
 Forretninger, for hvilke det er ønskeligt at
 befri ham, dels fordi de ikke vilde staa i god
 Samklang med den ham isærigt tilkænte Stil-
 ling, dels fordi Forretningssagen ellers vilde
 blive saa overvældende, at Dommeren blev
 henvisst til at benytte Kuldmagtig i større Ud-
 strækning, end det kan anses for rigtig. Fra
 dette Synspunkt har man saaledes til Retss-
 kriveren henlagt Opbeholdet af og Regulatio-
 nen for Retsskriver, Varetagselsen af de Ebing-
 lassung og Afspæning af Dokumenter vedkom-
 mende Forretninger, dog at Afgørelse af det
 Spørgsmaal, om en saadan bør finde Sted, i
 Lovtilfælde henhører under Dommeren, samt
 Hørelsen af Skjode- og Pantebogernes. Ligeledes
 vil det vistnok findes naturligt, at Notarial-
 forretningerne overdrages til Retsskriveren.
 Overhovedet vil man ved Indførelsen af en
 særlig Retsskriver opnaa det Gode at faae
 en Funktionær, til hvem Afstilligt kan over-
 lades, som ikke passende kan henlægges til
 andre Embedsmænd, og saaledes i det Hele
 lette den almindelige Omordning af Retss- og
 Administrationsforholdene**). Endelig har

man ogsaa troet, at der kunde aabnes Dom-
 meren Afgang til ved Indførelsen af de ham
 som Foged og Skifteforvalter paahvilende For-
 retninger at benytte Retsskriverens Medhjælp,
 se § 31 3die Stykke. Overfor de vigtige
 Grunde, der saaledes tale for Ansættelsen af
 en særlig Retsskriver, er Besøftelighedsønsket
 den eneste Modgrund. Det er i Virkelighe-
 den ogsaa kun dette Hensyn, som har ført
 vor Lovgivning til efterhaanden at opgive den
 i saagodtsom alle fremmede Retssforfatninger
 anerkjendte Grundsatning, at Retsskriveren bør
 være en fra Dommeren forskjellig Embedsmænd.
 Ligeform imidlertid Besøftelighedsønsket alle-
 rede vil tabe en Del af sin Vægt paa Grund
 af den overordentlig store Indskrænkning af
 Underretternes Antal, det nye System vil have
 til Følge, saaledes er der ogsaa andre Forheld,
 som bidrage til yderligere at formindste hint
 Hensyns Betydning. Da Dommeren ikke
 egenhændig kan besørge Protokolationen af
 Retssforhandlingerne og fremdeles ikke vil være
 i Stand til selv at overkomme Skjode- og
 Pantebogernes Hørelse, er det navnlig indly-
 sende, at der under Forudfatning af Retss-
 kriverens Opgivelse maa indtræde en Forøgelse
 af Dommerens Kontorholdvederlag. Denne
 Forøgelse maa derhos blive temmelig betydelig,
 idet alene Arbejdet ved Skjode- og Pantebog-
 ernes Hørelse allerede for Tiden i de fleste
 Jurisdiktioner rigeligt gjør Krav paa een
 Mand's Kræfter og efter den nye Organisati-
 on paa Grund af Underrettsfredens Udvi-
 delse vil blive meer end fordoblet. Fremdeles
 vil Ansættelsen af en Retsskriver gjøre det
 muligt at opgive den bestaaende Retssoidne-
 institution, som for Tiden medfører en aarlig
 Udgift af ca. 50,000 Kr. Endelig skal endnu
 fremhæves, at man har forudsat, at Retsskriverens
 Lou vil kunne ansættes temmelig lavt, idet
 man er gaaet ud fra, at disse Poster i
 Reglen ville beslaaes af yngre Mænd, samt at
 det ikke vil være nødvendigt at lade dem
 erholde Rgl. Udnævnelse. Da det herefter ikke
 kan antages, at Ansættelsen af en særlig Retss-
 skriver ved Underretterne vil medføre en væ-
 sentlig Udgiftsforøgelse, har det langt over-
 vejende Flertal af Kommissionens Medlemmer

*) At den bestaaende Retssoidneinstitution ikke har
 været til sin Betydning, er vistnok almindelig anerkjendt.
 Denne Institution er derfor ikke overført i det
 nye System. Derimod bør Dommeren, naar
 det undtagelsesvis i postulerende Tilfælde bliver
 nødvendigt at holde Retsmøder under Forunders-
 øgelsen uden Retsskriverens Nærverelse, ifølge
 Lovkast om Straffeproceduren § 81 at tilkalde
 Retsskriver blandt de Mand, der findes opførte
 paa Rømningsgrundlisten for den Kjøbstad eller
 det Egen, i hvilket Retssmødet holdes.

**) Et Medlem af Kommissionen har endog for-
 ment, at Opbeholdet forretningerne i Admini-
 stration kunde henlægges til Retsskriveren.

været enigt om at tilraade en saadan Ordning.

Skjønt Ansættelsen af en særlig Retsskriver har gjort det muligt at sætze Dommeren for en ikke uvæsentlig Del af de til Underretten henlagte Funktioner, vil han dog ingenlunde helt kunne undvære Bistand af Andre med Hensyn til de tilbageblivende Forretningens Udfoerelse. Man har derfor ogsaa i det foreliggende Udkast sundet det nødvendigt at aabne Udgang til, at der paa Dommerens Begjæring kan meddeles een eller flere Mænd en vedvarende Konstitution til paa hans Ansvar at udføre visse Forretninger udenfor den dommende Retsspleje, nemlig Høgehforretninger og de til Skifteforvaltningen hørende Forretninger. Saadan Konstitution, hvis Meddelelse efter den nye Ordning naturligt tilfalder Landrettens Formand, kan ifølge Bestemmelsen i § 31 3die Stykke for det første overdrages Retsskriveren, naar Landrettens Formand finder at burde tage Dommerens derom fremstaaende Begjæring til Folge. Herved kan man imidlertid ikke blive staaende allerede af den Grund, at der som Folge af Retsskriverens Medvirksning ved den dommende Retsspleje jævnlig paa samme Tid vil være Forhindring baade for ham og Dommeren, medens Udførelse af en begjæret Høge- eller Skifteforretning ofte kan være forbundet med Møje. Hertil kommer, at der i de fleste Jurisdiktioner ogsaa paa Grund af Forretningernes Mængde vil være Trang til flere fuldmægtige, samt at de stedlige Forhold undertiden kunne gjøre det onskeligt, at Udførelsen af hine Forretninger for større eller mindre Dele af Retsskriveren overdrages Dommerfuldmægtige, som dertil erholde Konstitution for et bestemt Tidrum. I Overensstemmelse hermed fastsattes det i § 31, at Bemyndigelse til paa Dommerens Ansvar at udføre de nævnte Forretninger efter hans Begjæring ogsaa kan meddeles andre dertil egnede Mænd enten for Tilfælde, hvor Dommeren har Forsald, eller for et bestemt Tidrum, hvor de stedlige Forhold maatte udkræve det, for større eller mindre Dele af Retsskriveren. I Lighed med, hvad der gjælder om de tilsvarende Konstitutioner efter den bestaaende Ret, omfatte de

ovennævnte Bemyndigelser ogsaa Afgivelse af Kjendelser i de Lovsagde, der maatte opstaa under Forretningens Udfoerelse. — Hvad angaar de under Retsskriveren henlagte Funktioner, fore lignende Hensyn til for Retarialforretningernes Bestemmende at give en tilsvarende Udgang til Benyttelse af fuldmægtig.

Med Hensyn til Bestemmelsen i § 32 kan henvises til hvad der ovenfor er bemærket ved §§ 13 og 26.

Ifølge § 33 bestemmes By- og Herredskredsens Tingsteder ved Kgl. Anordning. Paragrafen gaar deshos i Overensstemmelse med de ældre Lovsag ud fra, at der efter Omstændighederne kan være Grund til at tildele en Retskreds flere Tingsteder. Paa Grund af den store Indskrænkning af Underretternes Antal, som foreskrives i § 2, vil det nemlig ofte blive nødvendigt at danne en af de nye Retskredse ved Sammenlægning af saadanne ældre Jurisdiktioner, som hidtil have haft forskellige Tingsteder, og disse bør da i Almindelighed saavidt muligt bevares, hvert for sin Del af den nye Retskreds. Grønt Dele af Kredsen der i saa Fald skal henlægges til hvert Tingsted, og hvilket af disse der skal gjælde for Hovedtingsted, bliver efter § 33 at fastsætte ved den ovennævnte Anordning. Det vil paa denne Maade for en Del opnaaes, at den paatrætte betydelige Formindstelse af Retskredsens Antal ikke paafører Befolkningen noget væsentligt forøget Besvær med Hensyn til Moderne for Underretten. Man vil deshos fremdeles kunne benytte de hidtilværende Ting- og Arresthuse, og skjønt nogen Udvidelse og Ombygning af disse ikke vil kunne undgaaes navnlig paa de Steder, hvor Landrettens rejsende Afdelinger skulle holde Samlinger, ville Befolkningerne herved dog blive betydeligt ringere, end hvis man overalt skulde indrette et for hele den nye Retskreds fælles Ting- og Arresthus. Det ligger imidlertid i Forholdets Natur, at den heromhandlede Underafdeling af Retsskriveren kun kan faae bindende Betydning med Hensyn til Rettens ordentlige Moder. Fremdeles foreskrives § 33 i Lighed med de ældre Udkast, at Tinglæsning og Aflysning af Dokumenter for hele

Retskræftens Vedkommende skal foregaa ved Hovedtingstedet. Kun paa dette Tingssted vil der være et egentligt Kontor, hvor Protokollerne kunne opbevares, de fornødne Underjogelser anstilles og Attester samt Udskrifter meddeles. For at lette Befolkningen Besværet ved Indlevering og Afhentning af Tingslæsningsdokumenter er det imidlertid gjort Retskræfteren til Pligt ved de ordinære Retsmøder paa ethvert Tingssted i Kredsen at modtage Dokumenter, som indleveres til Tingslæsning eller Aflysning, samt efter Forudbegjæring at udlevere tingslæste og aflyste Dokumenter. — At Dommeren skal have Bolig ved Kredsen's Tingssted eller, naar Kredsen har flere Tingssteder, ved Hovedtingsstedet, maa selvfølgelig være den almindelige Regel. For saadanne Tilfælde, hvor særegne Forhold maatte gjøre en Afvigelse herfra ønskelig, er der tillagt Justitsministeren Bemyndigelse til at tilstede dette.

Om Bestemmelse af Liden for de ordinære og overordnede Retsmøder gives der i § 30 og § 34 Regler henholdsvis for Kjøbenhavns Stadsret og de øvrige Underretter.

IV.

Særlige og ekstraordinære Retter.

Med Hensyn til §§ 35 og 37 kan henvises til de indledende Bemærkninger til dette Kapitel. Hvad angaar § 36, bemærkes, at ifølge en rent positiv Bestemmelse i Fdn. 28. December 1836 § 32 maa Regninger over de ved Strandingstilfælde foranledigede Udgifter, som skulle gaa af det Hjærgede, fremlægges og forhandles under en Extraret, uagtet Afgjørelsen er henlagt til Administrationen. I Stedet for den saaledes paabudte Afholdelse af Extraret træder efter Udkastets § 35 et under Politimesterens Forsæde afholdt, behørig besjendigtgjort Møde, om hvilket nærmere Regler skulle gives ved Anordning.

V.

Almindelige Bestemmelser for Retterne.

I denne Undersøgelse er der optaget de saa Bestemmelser, som ere faldet enten for alle Retter eller dog for alle kollegialt besatte Domstole, nemlig angaaende Formandsforretningernes Vejrgelse under de bestilte Formands Forfald, Retsbogernes Indretning samt Retsferierne. De herom givne Bestemmelser behøve ikke nogen Forklaring.

Kapitel III.

Om Dommere og Retskrivere m. v.

I.

Om Dommere.

Om Betingelserne for at kunne blive Dommer gives der i §§ 41—44 Regler, der i alt væsentligt stemme med den gjældende Ret. Som Undtagelse maa dog først fremhæves den Skærpselse af Examinationsforordningen for Underdommernes Vedkommende, som indeholdes i § 41 2det Stykke, jfr. §§ 43 og 44 sidste Stykke med Hensyn til midlertidig ansatte Dommere og Sattedommere. Denne Forandring har man betragtet som en naturlig Konsekvens af den nye Ordning, hvorefter Underdommerne saa at sige udelukkende blive Organer for Retsplejen. Man har paa den ene Side anset sig for fuldt berettiget til at gaa ud fra, at den betydelige Formindskelse af Underdommernes Antal vil bevirke, at denne Skærpselse ikke vil volde Vanskeligheder med Hensyn til Besættelsen. Paa den anden Side maa man anse det for vigtigt, at der haves saa betryggende Garantier som mulig for en tilfredsstillende Løsning af den Opgave i Retsplejen, som tilfalder Underdommerne, i hvilken Henseende man ogsaa særlig maa fremhæve, at der bliver ikke saa Tilfælde, i hvilke ifølge Lovudkastene om Retsplejen Underdommernes Afgjørelser ere upaaanfælige. Af lignende Grunde kræver Udkastet ogsaa med